

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTI: DR. RÉVÉSZ IMRE.

FŐMUNKATÁRS: DR. SZÁSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Elofizetési ár félévre hét pengő.

Szegény papok.

Szegény pap mindig sok volt Magyarországon, kivált a reformátusok között, de ennyire még tán sohasem tette próbára őket az élet, mint napjainkban.

Ma ugyan mindenki szegény és különösen nagyon szegény az, akinek az embertársai teljesítésétől függ a megélhetése. De talán ezek közt is a legsanyarúbb helyzetben a mi papjaink vannak. Hiszen alacsony mértékkel van megállapítva a javadalmuk: 1600 pengő egy esztendőre nagyon sovány kenyeret ad, kivált, ha nem egyedül, sőt nem is másodmagával kell a havi 130 pengőből megélni. Néhol meg ez a nagyon szerény javadalom sincs meg, egyrészt azért, mert az alap, amihez az állami kiegészítés csatlakozik, az első összeszámlálás óta nagyon összezsugorodott, másrészt azért, mert a falusi pap nem úgy kapja ám a javadalmát, mint a városi tisztviselő, nem havonként előre, hanem olykor félévenként, olykor évenként utólag. Bizonyára hozzájárul a válságos helyzethez az is, hogy az utóbbi években magasan állt terményárak egyszerre katasztrófálisan lezuhantak s ennek folytán a legtöbb református pap javadalmában hirtelen, átmenet nélkül következett be óriási változás. Gondolok olyan papra, akinek földből és párbérből százötven métermázsza javadalma van — az ilyen már túl van az állami fizetékieskiegészítésen —, akinek tehát néhány év előtt hétezer pengőnél többet ért az évi jövedelme, most pedig jó, ha eléri a kétezret. Pedig, még közben az is megtörténhetik, hogy az ötven hold föld, amiért három év előtt 120 métermázsza búzát fizetett az árendás, most nem hoz be többet ötven métermázsánál; amikor aztán a harmadéve hét-ezernyi javadalomnak nemcsak az első betűje romlik el, hanem ezer pengőnek is alája zuhan.

Erre, persze, a nagy okosok azt szokták mondani, hogy mindig annyira kell nyújtózni, ameddig a takaró ér, de hát ezt a mondást azok találták ki, akiknek jó nagy paplan jutott osztályrészül és akárhogy húzzuk magunkat össze, a zsebkendőből sohasem lesz ágylepedő,

sem a szervétából abrosz. Meg aztán nem is éppen csak magunktól függ az összehúzózkodás mértéke. Nekem már nincs iskolába járó gyermekem, tehát nem a magam kárán okulva beszélek, de nagyon jól tudom, hogy a gyermek taníttatása ma hasonlíthatatlanul többbe kerül, mint a régi jó időkben és például annyi pénz, amennyiből annak idején az én jó apám engem urasan neveltetett, ma talán a legszerényebb tanítási költségekre sem elég, mert sokkal magasabb a tandíj, sokkal drágább a könyv, sokkal drágább a ruha. Én a kollégium egyik tanáránál voltam teljes ellátáson, naponként ötszöri bőséges étkezéssel, úri szobában, egyedül, a szülőkét pótoló meleg szeretettel gondozva és ápolva, havonként harminc forintért. Most ugyanezen kollégium egyetemi internátusában és konviktusában a teljes díjat fizetők körülbelül ugyanennyit fizetnek, nagyon tisztességes, de nagyon szerény, diákos ellátásért. Egészen bizonyos, hogy ma az én édes jó apám, aki magától mindent elvont volna az egyetlen fiáért, nem volna képes olyan ellátást, amilyenben részem volt, megfizetni értem. Éppen úgy az a kollégája, aki szintúgy elvont magától mindent, hogy a három fiát legalább konviktusban neveltethesse, ma tehát nem lehetne képes megfizetni a konviktusi díjat sem mindhárom fiáért. Annyi luxust pedig már mégis csak megengedhet magának egy református prédikátor is, hogy ha maga kizöldült, ócska kabátban jár is, legalább a gyermekeit szegény konviktusi kosztan tanult emberekké neveltethesse.

Ez nemcsak a papok baja, hanem az egész egyház szerencsétlensége.

Magábanvéve az is, hogy a pap nem élhet rendezett anyagi körülmények közt és a legnagyobb óvatosság mellett is eladósodik, káros hatású az egyházra, mert kivált a mai materiális világban áldásos hatású volna mindenkire nézve, ha azt tapasztalhatná, hogy, íme, a pap azonban, ha akármilyen szerényen is, de rendezett körülmények közt tud Isten segítségével élni.

Sokkal nagyobb kárt látok azonban abban, hogy az eladósodott papnak nem lehet ott a

figyelme eléggé a hívei gondozásán és a tudománya művelésén. Akit a mindennapi megélés gondja kínoz, az nem képes elmélyedett munkát végezni, ha akármennyire tanult, buzgó és odaadó is.

Folyton panaszkodunk amiatt, hogy a ma református papjai nem szolgálják úgy a tudományt és az irodalmat, mint a régiek. Persze, mert azok a régiek nem ismerték úgy az élet küzdelmeit, mint a maiak. Hiszen, igaz, azoknak sem volt többjük, mint a mostaniaknak, de az egyszerűbb igények mellett mégis az élelmük és a ruházatuk biztosítva volt. Ma a legtöbbnek ez sincs. Hát akkor hogy várhasunk tőle tudományos munkát?

Azt pedig ne tessék mondani, hogy ezek a szegény papok úgyszólván a kis falukban vannak, ahol úgyszólván dolgoznak.

Tévedés. A legjobb erők nagyrészt ezeken a kis javadalmakon szynylódnak. A néhány parádés papság sokszor nem nekik jut.

K. B.

Az új liturgia, különös tekintettel a debreceni viszonyokra.

3. „Tisztességesen és renddel.”

Igy fordítja Czeglédy Sándor az I. Korinthus 14 : 40 híres és sokat idézett igéjét, amelyet mi a jó öreg Károlyitól így tanultunk meg és idézgetünk folyvást: „Ékesen és jó renddel”.

A szárazabban hangzó, de az eredeti szövegnek jobban megfelelő Czeglédy-féle fordítás igen alkalmas módon figyelmeztethet bennünket arra, hogy az újszövetségi mintát követő református gyülekezeti istentiszteletben minden „ékeség”-nek a „tisztesség”, tehát a szent dolgokhoz illő komolyság, tisztaság és fegyelmezett-ség az alapja és a „jó rend” nem egyéb, mint — maga a rend, az *anima rerum*, amelyet tehát nem valami külső rendörködés tart fenn, hanem az isteni Lélek iránt engedelmes emberi léleknek bensőleg szabályozó ereje.

„Templomaink legfőbb ékessége a szép rendben együtt levő gyülekezet” — mondja az új liturgia utasítása (7. lap). És igen hasznos tanácsokat ad ennek a rendnek a biztosítására.

Természetes, hogy ezeknek a tanácsoknak a részletekben való keresztülvitele a helyi viszonyok figyelembevételével igen különböző módon és mértékben történhetik. Falusi és általában kisebb gyülekezetekben a legtöbb helyen bizonyára ma is fennáll s normális körülmények között nagyobb nehézség nélkül fenn is tartható egy már emberemlékezet óta kialakult rendje az istentiszteleten való részvételnek, a gyülekezet bejövételének, helyet foglalásának és kimenetelének. Nincs is annál szebb dolog, mint mikor az Isten házában népe egy már talán századok óta lelkebe idegződött renddel foglalja el és hagyja el a maga templomi helyét. A legutóbbi évtized folyamán sokszor meg

lehetett figyelni, hogy nem egy olyan külföldi református atyánkfia, akinek (igen bölcsen) alkalmat adtak itthoni vendéglátóik falusi gyülekezetek meglátogatására is, micsoda elragadtatással nyilatkozott szóban és írásban erről a szép magyar református templomi rendről.

Sajnos, a tömeggyülekezeteinkben, különösen a nagyobb és forgalmasabb uccai életű városainkon már merőben másként áll a dolog. Ezekben a legutóbbi évtized folyamán a templomlátogatók számának kétségtelen növekedésével legtöbbször nem járt együtt a régi rendnek a megmaradása és fejlődése, sőt ellenkezőleg a csökkenése és visszafejlődése volt tapasztalható. Tízéves debreceni pásztori működésnek az egyik legszomorúbb tapasztalata volt ez. Ez idő alatt lassan, de folyvást fokozódni láttam a templomba későn érkezők számát, akik aztán imádság, sőt prédikáció közben kopogják végig a féltemplomot és zavarják meg botrányszámba menően az áhitatos figyelmet; a presbiterium jógyekezeti törekvése ellenére is inkább homlani, mint erősödni láttam azt a régi helyes rendtartást, hogy férfiak és nők külön padcsoportokban ülnek; és évről-évre feltűnően gyarapodott azoknak a száma, akik nemcsak az úrvacsorai, de a *rendes prédikációs istentisztelet* sem hajlandók végigvárni, hanem a záró ének, vagy imádság alatt, sőt sokszor már a prédikáció vége felé távoznak a templomból.

A magyar református emberben, kivált a debreceniben — mégpedig a lelkészben, a nemlelkészben egyformán — különös mértékkel megvan a hajlandóság arra, hogy minden, neki szokatlan vallási életjelenségben és istentiszteleti gyakorlatban „pápastaságot” szimatoljon. Amikor pl. Debrecenben ezelőtt 10 esztendővel behoztuk a külön bibliaolvasást meg az első imádság és a prédikáció közti éneket, sok malcmalatti morgást lehetett hallani, amely ebben az újításban „pápista hatást” gyanított. Annál csodálatosabb azután, hogy ott, ahol valóban lappangó római hatás jelentkezik, nem egy esetben határozott érzéketlenséggel és nemtörődömséggel találkozunk. Már pedig az istentiszteletre nem pontosan érkezés, az istentisztelet alatti jövés-menés, az onnan tetszésszerinti időben való távozás, ha nem is kizárólag, de igen nagy mértékben római hatás a református tömeggyülekezet életében. Mert római katolikus jellegű köztudat az, hogy az istentiszteleten való bármi csekély részvétel már önmagában lelkileg hasznos, sőt érdemszámba megy. Ott ennek a köztudatnak megvan a maga alapja, amely igen mélyen gyökerezik a római katolikus vallásosság és liturgia lényegében (habár természetesen ott sem tekintik igen kitűnő római katolikusnak azt, aki csak úgy bekukkan a misére vagy egyéb istentiszteletre). De a református istentiszteletéről s az abban való részvételről táplálni ilyenféle fel-

fogást, a református öntudat szomorú megcsökkenése.

Legfőbb ideje, hogy vége legyen ennek, mielőtt teljességgel gyógyíthatatlan állapotok következnenek be. És a debreceni presbiteriumtól nemcsak a debreceni gyülekezet, de minden magyar református ember, akinek számára Debrecen neve még jelent valami értéket, jogosan elvárja, hogy az új liturgia bevezetésével kapcsolatban (aminek ugyan Debrecenben most, március elején sincsen még híre-hamva sem) alapos és erélyes intézkedéseket fog életbeléptetni a templomi jórend visszaállítása érdekében is.

Nem volna ebben a világon semmi bosszorkányság. Öt-tíz lelkes és hű templomlátogató presbiternek és egyházi tanácsosnak kellene vállalkozni templomként a presbiterium felhatalmazásából a rend állandó fenntartására, ideértve az egyháziakat is, akiket éppen ennek a föladatnak szempontjából különös gonddal kellene kiválogatni. A templombajáró emberek igen nagy többsége rögtön hajt a szelíd szép szóra, a tapintatos figyelmeztetésre. Az egy-néhány notórius rendzavaró is hamar megtorpan, ha látja, hogy a templomos gyülekezet közvéleménye ellene fordul, annál inkább, ha a lelkipásztortól szeretetteljes intést kap. Az, ami egy darabig talán „rendörködésnek” látszik, bámulatossá hamar át tud menni a lelkekbe, ha a keresztyéni „tisztesség és rend” szellemének megfelelően csinálják.

A templomi rend alaptételeit igen nagy betűs táblákon el kell helyezni a templomok bejáratánál, úgy, hogy a legrosszabb szemű emberek se hivatkozhatnak rá, hogy nem bírják elolvasni. Ugyanezt egy kis röplapon ezerszámra szétosztani — nemcsak egy alkalommal — a templomi gyülekezetek között. Sajtót és szószéket egyformán nagyon jól fel lehet használni, hogy a templomi rend alapelveit a gyülekezet lelkébe vessük.

Ha valamire, hát erre igazán áll az, hogy „csak akarni kell”.

Az akaráshoz ebben az esetben mindenestre hozzátartozik bizonyos kellemtelenség vállalása. Sok „vastagnyakú magyar kálvinista” egyházi embernek rögtön inába szalad a kálvinizmusa, mihelyt az ismert malomalatti morgások megkezdődnek: „kiállok a hitemből”, „nem megyek többet templomba” stb., stb. Holott száz meg száz tapasztalat egyezőleg mutatja, hogy mihelyt az eféle morgásokkal nem törődve, frissen és erélyesen nekifogunk az Isten dicsőségét szolgáló jó ügy — ez esetben a „jó rend” — keresztülvitelének, a morgások egyszerre elhalkulnak s a végén maguk a morgók helyeselnek a legzajosabban.

Ha az egyházfegyelmet még ebben a minimális és embryonalis formájában sem merjük vállalni, mit csinálunk majd a nagyjával? Amely pedig — ne tessék elfelejteni — már szintén törvény és ma-holnap életbelép. R. I.

MEGBESZÉLÉS

„Körben-prédikálás.”

E cím alatt most már másik országos tekintélyű egyházi hetilapunk, a Református Figyelő is foglalkozik legutóbbi számában, a debreceni lelkipásztorok rendszerre tett sorban-prédikálásával, ami (igaza van) tulajdonképpen körben-prédikálás. Ismerteti röviden a mi, január 17-iki számunk vezércikkét és a Vasárnapban arra megjelent reflexiókat. Az utóbbiakra röviden és nagyon a szög fejére ütve, megteszi a maga bíráló megjegyzését, azután pedig így folytatja a magát *Vigil*-nek jegyző cikkirő:

„Különböző gyülekezeti eszmények állnak itt szemben egymással. Az egyiknek hívei veszedelmet látnak abban, amit a másiknak tábora óhajtván üdvözöl.

Hogy a *decentralizáció* és a *szétesés* — t. i. egy nagy református tömeggyülekezetnek igazi, pásztorolható és életközösséget jelentő kisebb gyülekezetekre való felaprózódása — nemcsak elvileg kívánatos református egyházunkban, hanem gyakorlatilag is nagyszerű eredményeket szül, annak bizonyosága a budapesti egyház. Az t. i. a *szétesésnek* ezen az útján már messzebb haladt a debreceninél: nemcsak egyházi részét két alkotott, hanem azokat majdnem egyházközségi jogokkal ruházta fel, úgy, hogy egy-egy egyházi rész lelkészválasztása csak az illető egyházi rész belső ügye és nem szólhatnak bele tőle egészen távolálló tömegek is. És azok a tapasztalatok, amelyek ezen az úton termettek, arra készítették a budapesti egyházat, hogy még tovább menve végigjárja az utat: éppen most készíti elő önálló egyházközségekre oszlását és egyházmegyévé átalakulását.

Adja Isten, hogy a debreceni lelkési kolégium rendelkezése átmeneti jelenségnek bizonyuljon. Fájdalmas dolog volna az ország két legnagyobb református gyülekezetét tartósabban egymással ellentétes irányban haladni látni.”

Fogadja hálás köszönetünket ez a nagyszerű laptársunk is, hogy szintén foglalkozik ezzel az ügyel, mégpedig a legteljesebb mértékben megértve a mi intencionkat. Egészen tisztán látja, hogy *amennyiben egyáltalán lehet „elvi” háttért keresni e különös intézkedés mögött*, az nem egyéb, mint az attól való még különösebb félelem, hogy a debreceni gyülekezet még majd nagyon is komolyan találja venni az egyházi részit rendszert; tehát hétről-hétre eszébe kell juttatni, hogy azért a debreceni egyház „egység” ám, és senki se álmodozzék aféle oktalanságról, hogy pl. valamikor majd még Debrecenben is maguk választják az egyházi részeket a maguk pásztorait.

Csak egyben téved a Református Figyelő élesen látó *Vigil*-je; cikkének első mondatában,

amelyet így kezd: „A debreceni egyházi közvéleményt egy olyan intézkedés foglalkoztatja néhány hét óta...“ Nem, kedves Vigil: a debreceni egyházi közvéleményt nem foglalkoztatja ez a kérdés, nagyon sok okból, amelyek közül elég, ha egyet említek — azt t. i., hogy debreceni egyházi közvélemény *nincsen*. Mert ha volna debreceni egyházi közvélemény, akkor ezt a kérdést nem a mi lapunknak kellett volna fölvetnie, amelyet magában Debrecenben tízhúsz ember, ha olvas. Ha volna debreceni egyházi közvélemény, akkor a Vasárnapnak, sőt a debreceni világi napisajtónak kellene már hetek óta hangosnak lennie ennek a kérdésnek pro és contra vitatásától.

Sőt: ha volna debreceni egyházi közvélemény, akkor — valószínűleg *nem is igen került volna sor ennek a lelkészkar határozatának meghozatalára és a presbiterium ellenmondása nélküli szép csendes keresztülvitelére*. Mert akkor a közvéleményre való tekintet valószínűleg elvi aggályok híján is óvatosságra intette volna a debreceni lelkészi kart.

De hát, szerencsére, debreceni egyházi közvélemény egyáltalában *nincsen*, és így, kedves Vigil, „de strigis quae non sunt, nulla quaestio fiat“. Így vidáman folyik tovább a körbenprédikálás, a gyülekezet egy kis részének templomi és egy aránytalanul nagyobb részének templomon kívüli passzív asszisztenciájával. Fő az, hogy *ne essünk széjjel*. A pásztortalan tömegeket pedig nem kell féltetni: majd összeverődnek, ha nem előbb, a következő — lelkészválasztáskor.

R. I.

MISSZIÓ

A sankt-andraei bibliaiskola és mi.

(Folytatás és vége.)

Még fontosabb az engedelmességre nevelés. Bizony többször megfigyeltük a testvéreknél, hogy hit és engedelmisség nem mindig azonos dolgok náluk. Sőt éppen az érettebb korúaknak esett néha nehezen, hogy engedelmeskedjenek pl a házvezetőnő (Hausmutter) rendelkezésének. Pedig a fiatal embereknek meg kell tanulniok, hogy akaratukat a másénak alárendelni tudják. Ez fontos alkatrésze a bibliai nevelésnek. Aki nem tud embernek engedelmeskedni, az nem tud Istennek sem, s ezzel bebizonyítja az ő szolgálatára való alkalmatlanságát.

3. Az erkölcsi neveléshez csatlakozik az értelmi nevelés. A mi véleményünk szerint ez csak jellemnevelés alapján lehetséges. Különböző diszharmonia áll elő az illető egyénben s nem lesz ereje gyümölcsöző, áldásos életre. Senki ne gondolja, hogy mivel a mi tanítványaink nem főiskolai hallgatók, tehát nem kívánunk tőlük intellektuális munkát. Éppen ellenkezőleg: igen magas követelményeket állítunk velük szemben. Két, három, illetve négy év alatt (előkép-

zettségük szerint) nemcsak a német oktatási nyelvet kell alaposan megtanulniok, hogy azzal dolgozni is képesek is legyenek, hanem a szokásos bibliai theologiai studiumokba is jól be kell hatolniok. Tanulnak: izagógikát, exegézist, bibliaismét, bibliai történetet, ó- és újtestamentumi theológiát, utóbbinál Jézus tanításait, Pál apostol theológiáját, a jánosi theológiát; továbbá: egyház- és missziótörténetet, homilétikát szónoklati szemináriummal, vasárnapi iskolai oktatásra előkészítést. Ezenkívül vannak még a melléktantárgyak, mint harmoniumozás, karének, angol nyelv, aztán különféle kurzusok, melyeket időről-időre egyes külső előadók tartanak. A vizsgáknál megkívánjuk, hogy a tanulók a tárgyban saját tanulmányaik és gondolkodásuk alapján teljesen jártasak legyenek. Természetesen írásbeli dolgozatokat is kell készíteniök.

Az elméleti képzést a gyakorlati szolgálat egészíti ki. St. Andrae körül 13 missziói állomásunk van, melyek mind tanítványaink gondjára vannak bízva. Mindenki kap valami hetenkénti szolgálatot: vasárnapi iskola, bibliaóra, evangelizációs stb. munkát. Néha a predikálásra adódik alkalm. Vasárnaponként nincsenek is otthon a tanítványaink, hanem külső munkában. Az istentisztelet után szoktak látogatásokat tenni a családoknál, építő iratokat osztogatnak stb. A múlt évben két növendékünk a cigányok között kezdett missziói munkát, s írni-olvasni is tanították őket. Ezért a cigányok nagyon hálásak voltak.

Ezen gyakorlati tevékenység által, melyet az intézetből állandóan irányítunk és ellenőrizzünk, olyan határozottságra és munkakészségre tesznek szert, hogy az iskolából kikerülésük után nem bizonytalanul tapogatózva kísérleteznek többé. Bizonyosságul hozzuk fel a jugoszláviai testvéreket. Ők többnyire mint gyülekezeti predikátorok teljesítenek szolgálatot, de olyan kis gyülekezetekben, melyek az anyaegyháztól igen nagy távolságokban vannak s néha éveken keresztül alig néz rájuk valaki. Nekik tehát a rendes predikáló munkán kívül még az a fontos feladatuk van, hogy ezeket a szétszórt evangélikus diasporákat összegyűjtsék és egy új gyülekezeti életet teremtsenek. Még ha volt is valamelyikben valami élettevékenység, azt újra meg kell indítani. Itt valóban széles tér nyílik lelki adományaik és készülségük gyakorlására.

Az ifjúsággal való foglalkozás elsajátítása céljából minden tanítványunk a vasárnapi iskolai munkával kezd. A rendes istentiszteletek mellett bibliaórák vannak, illetve bibliakörök, az istentisztelet élénkebbé tételére a karének szolgál. Ahol a körülmények megengedik, ifjúsági egyesületeket is alakítunk. Egyes gyülekezetekben evangelizációs mozgalmakat indítunk, melyben több testvér is részt vesz.

Van egy közmondás: „Az áltisztek a hadsereg gerince“. De amennyire igaz, hogy a tiszték nem harcolhatnak egyedül, éppen olyan

igaz, hogy a lelkészek sem bírják egyedül végezni az egyház munkáját. A diakonia a munkaszerve annak a sokféle feladatnak, melyek ma az egyházra hárulnak, melyeket föltétlenül teljesítenie kell. (V. ö.: Csel. 6. részét.) A férfi diakonia az egyház számára ma éppen olyan fontos, mint volt 1900 évvel ezelőtt. Azonban e diakoniának csak az Istentől rendelt s egyháztörténelmileg is igazolódott útjai-módjai azok, amelyeken az egyház a világban való hivatását teljesítheti.

Tehát szükségünk van diakonusokra. Milyen emberek legyenek ezek? A Cselekedetek könyvében három ismertető jegyük van felsorolva (6. rész 3. vers): 1. Jó bizonyáguk van, azaz megbízható emberek ajánlják őket. 2. A Lélek emberei legyenek. 3. Bölcseséggel teljesebbek legyenek.

Ki tudja e föltételeket betölteni? Nem mindenki. Valóban nagyon ki kell válogatni a gyülekezet tagjai közül, akiket diakonusoknak akarnak. Lehetetlen pl úgy gondolkozni, hogy aki nem elég alkalmas lelkésznek, jó lesz diakonusnak. Csak az erkölcsileg legkifogástalanabbak, telkileg legérettebbek, legeszesebbek alkalmasak erre a szolgálatra. Csak aki beteljesedett már Szentlélekkel, aki engedelmes Isten iránt, aki élő áldozatul adja magát embertársai szolgálatára. A diakonusoknak nagyon önzetlen embereknek kell lenni, akik nem dicsőség, tekintély, rang után törekednek, hanem Isten Országáért; nem földi állás után, hanem Istennek Jézus Krisztusban való magasztos elhívására.

Erre az ügyre rá kell tenni az életet. Isten Országáért nem véletlenségek által jő el, hanem olyan törvények által, melyek ez országban uralkodnak. Ami növekedni akar, először a földbe kell vettetnie. Ahol nem áldoznak életet, ott nem is lesz új élet. Isten országa életet árán jön. Krisztus is önmagát adta mi érettünk. Nekünk is önmagunkat kell adnunk a mi atyánkfiaért, mint élő szent és Istennek kedves áldozatot.

Készek vagyunk-e ilyen szolgálatra?

Phildius Eberhard.

Ehhez nem lehet más hozzátenni való, mint hogy nekünk is kellene egy ilyen iskola. Legalább is a saját szükségletünkre.

Dr. Danesházy Sándor.

KÜLÖNFÉLÉK

A kisújszállási „Püspök-nap” és „Sajtódélután”. Február 22-én volt gyülekezetünknek ez a nagy ünnepe, amikor Püspökünk nemcsak hogy az Igét hirdetni jött ki hozzánk, hanem, mivel éppen Bójtvasárnap is volt, Úrvacsorát is osztott. A templom annyira megtelt — 3000 ember szorongott benne —, hogy már-már arra gondoltak a künnmaradt hívek, amit a Szoboszlai Pap István püspök idejében a jó debreceniek cselekedtek: létrákat támasztván az

ispotályi templom falaihoz s a kinyitott ablakokon át hallgatván az Úrnak szent Igéjét. Az Úrvacsorát is szokatlanul sokan vették, elannyira, hogy két lelkész helyett négynek kellett osztani a szentjegyeket. — Kicsinek bizonyult a presbiteri gyülesterem is az üdvözlő küldöttségek befogadására, átmentünk a hatalmas új tornaterembe s ott üdvözlöttük Püspök urat (a róm. kath. testvéregyházközség is az üdvözlők között). Déli 12 órakor, Püspökünk tiszteletére, a szegényeknek ingyen-ebédet adtunk. Előbb úgy volt, hogy 400 szegénynek, de 800 lett belőle. Egy kétesztendő tehén, 3 birka, másfél mázsa krumpli, 65 szép kunsági kenyér, vagy 10 kg. zsír, mi egyéb, gyűlt össze közadkozásból s három Olvasókönyvben sütöttek-főztek. A Sajtódélután programja gazdag volt. A Püspök úr hatalmasan szólott templomban s templomon kívül. A Sajtószövetség céljára — a nehéz idők miatt — csak 694 P maradt tisztán.

(Beküldetett.)

A legáció-ügyet, bár az egyházkerületi szabályrendelet már a múlt karácsonykor életbe lépett, 25 egyházközség még nem rendezte. Ugyanis sem azt nem jelentette, hogy körülbelül mily összegű legátumot helyez kilátásba, sem az egyházmegyétől nem kért felmentést a legátus-járatás kötelezettsége alól, vagy nem kért engedélyt az egyházmegyétől más egyházközséggel való társulásra. Legalább a kollégium igazgatóságához ezekben a kérdésekben értesítés nem érkezett. Ezért ezekbe az egyházakba, egynek kivételével, karácsonykor nem lehetett legátust küldeni. A kollégium igazgatósága kéri a lelkész urakat, hogy a húsvéti ünnepek előtt méltóztassanak idevonatkozó jelentésüket beküldeni. Az illető egyházközségek: *Ajak, Csengerűjfalu, Gemze, Geszteréd, Géberjén, Gulács, Győrlelek, Jármi, Kisnamény, Kisvarsány, Kuncsorba, Mánd, Nagyhodos, Nagyrév, Nyíracsa, Nyírgyulaj, Nyírkarász, Nyírparasznya, Papos, Pap, Polgár, Rákóczi, Rápol, Székely, Záhony.* — Megjegyzendő, hogy a szabályrendelet szerint a legalább 800 lélekszámú egyházközségek minden ünnepre, a kisebb lélekszámúak éveként legalább egy ünnepre kötelesek legátust fogadni. Ez utóbbi esetben célszerű meghatározni az ünnepet is.

Dr. Varga Zsigmond, egyetemi professzor csütörtökön, 5-én délután 6 órakor a kollégium dísztermében kezdte meg a műveletlen népek vallásos életéről szóló nagybecsű előadásorozatát, amelyet 12-én, 19-én és 26-án délután hat órakor folytat.

A **Petőfi-Társaság** március hó 3-án tartott ülésén irodalmi munkásságának elismerésül Baja Mihály debreceni lelképásztort, egyházkerületi tanácsbíróként rendes tagjává választotta. A szép kitüntetéshez és elismeréshez őszinte szívvel gratulálunk a Szabolcska-hagyomány nemes vonala legegységesebb továbbvivőjének,

a kedves, halkszavú költő-prédikátornak, mindnyájunk dicsékedésének. Ad multos annos!

A Debreceni Kálvinisták Templomegyesülete az építendő Kálvinház alapja javára teatélyeket rendez, melyeket minden alkalommal a református társadalom legelőkelőbbjeinek érdeklődése kísér. Legutóbb március 2-án is igen nagy érdeklődés mellett ment végbe a teatély, melynek kiemelkedő pontja Uray Sándor lelkipásztor előadása volt, aki az amerikai Kálvinházakról beszélt rendkívül érdekesen.

A Soli Deo Gloria Diákszövetség március hó 1-én szép érdeklődés mellett tartotta összejövetelét a Kollégiumban. Ez alkalommal dr. Juhász Nagy Sándor egyházi főjegyző „A biblia társadalmi eszményeiről” tartott előadást.

A Vásárosnaményi Református Nőegylet szeretet-vendégsége. A múlt év őszén alakult s már igen szép eredményeket elért Református Nőegylet február hó 15-én, vasárnap este 6 órai kezdettel rendezte III. szeretet-vendégségét a polgári iskola tantermében. Minden eddigit felülhaladó érdeklődés nyilvánult meg e testvéri találkozás iránt; sajnos, a terem miatt a rendezőség csak 170 résztvevő elhelyezéséről gondoskodhatott. — A műsor a következő volt: a LXXXIV. zsoltár eléneklése után imádkozott Kelemen Gyula lelkipásztor, az egyesület ügyvezető igazgatója. „A hívő keresztyén” c. dialógot hatásosan adták elő Bereczky Emma és Balogh Erzsébet. Dr. Gulácsy József ügyvéd hegedűkíséretével duettet énekeltek Konez Elek és Horváth Ferenc gyülekezeti tagok. Vallásos költeményt szavalt Fodor Bandi III. o. polgári iskolai tanuló. Majd Nagy Ilonka úrleány adott elő három régi kuruc-dalt saját cimbalomkísérete mellett. Kelemen Gyuláné, az egyesület alelnöknője ismertette ezek után az egyesület pénztári helyzetét s a legutóbbi szeretet-vendégség óta kifejtett működését. Végül a LXV. zsoltár közös éneke zárta be a minden tekintetben igen szépen sikerült testvéri találkozást. Bár a terem zsúfoltsága nehéz probléma elé állította a rendező nőegyleti tagokat, mégis zökkenés nélkül és gyorsan ment a kiszolgálás, a művészi számok szereplői pedig kivétel nélkül dicséretreméltó tehetségről és tudásról tettek bizonyosságot. A résztvevő közönség nagy elismeréssel honorálta buzgó fáradozásukat. Kelemen Gyuláné alelnöknő jelentéséből örömmel értesültünk a következőkről: Az egyesület a legutóbbi szeretet-vendégség óta is (jan. 18.) több szegény családot segített pénzbeli és természetbeni adományokkal, egynehány nélkülöző család tagját kereseti lehetőséghez juttatta. A segítség minden esetében alapos környezet-tanulmányt folytat megbízott tagjai útján. Arra rászorulóknak havonkénti segínyt folyósít. De legszebb eredményét az iskolás gyermekek ebédeltetési akciójával érte el. Az állami elemi iskolába járó növendékek közül 35 nyagon szegény és

távollakó gyermek állandó ebédeltetéséről gondoskodott úgy, hogy ezek a gyermekek a helybeli tehetősebb családoknál nyertek ellátást. Ezek a gyermekek eddig az iskolateremben éhezve, vagy egy kis darab kenyeret morzsolva várták a délutáni előadást, most boldogan, mosolyogva mennek ők is az iskolába. Ez a hálás és boldog gyermek-mosolygás bizonyítja legjobban, hogy a Vásárosnaményi Ref. Nőegylet a legszebb úton jár, amelyen minden lépését és működését Isten áldása fogja kísérni. (Beküldetett.)

Baja Mihály új verseskönyve. „Szól a harang” címmel Baja Mihálynak, a debreceni költőpapnak új verseskönyve jelent meg a budapesti Sylvester-nyomda kiadásában, 6 ives terjedelemmel, 96 oldalas sűrű nyomással, mely a szerző családias, vallásos és hazafias vonatkozású, összejöveleken szavalásra különösen alkalmas költeményeinek gyűjteményét foglalja össze. A csinos kivitelű verseskönyv Debrecenben, „Méliusz” könyvkereskedésben kapható. Ára 1 P 50 fillér. A kötet ismertetésére visszatérünk.

A szikszói egyházban igen áldásos munka folyik a különböző egyletek keretében. Van az egyházban Temetkezési Egylet, Nőegylet, Leányegylet, Ifjúsági Egylet, Énekkar. Mindenik hitépítő, szociális és karitatív munkáról tesz bizonyosságot. Felemlítésre méltó a 850 tagot számláló s belügyminiszterleg jóváhagyott alapszabállyal működő Temetkezési Egylet, mely különösen a szegényebb néposztálynak van nagy segítségére. A tagok minden elhalt tag után 20 fillért fizetnek az Egylet pénztárába s a halott hozzátartozója temetési célra 120.— pengőt kap.

Kecskeméten a város és a felekezetek összefogtak a szegénygondozás kérdésének a megoldására. Az első évi munka azzal zárult, hogy a szegény-probléma legjobb megoldása az egységes szegénygondozás. Kecskeméten koldulás egyáltalán nincs. A szegénygondozó hivatal körülbelül 800 szegényt gondoz, kik közül 100—120 protestáns.

A makói presbiterium ez év elején elrendelte a presbiterekre nézve a körzetlátogatás megkezdését. A munka célja: A református hitükben ingadozó híveket hitükben megőrizni. Így különösen áttérés, reverzális, egyházi szertartás mellőzése esetén. Feltűnő templomkerülés, úrvacsora mellőzése esetén testvéri figyelmeztetés, továbbá buzdítás házi áhitat és bibliaolvasás bevezetésére. Erkölcstelen és botrányos életű egyházi tagokat a megtérésre rásegíteni. Betegek látogatása. Szegénygondozás.

A jugoszláviai magyar reformátusok lélekszáma 1922-ben 49,826 volt, míg 1929-ben 64,866. Mégis a természetes szaporodás arányszáma nagyon alacsony. 1922-ben 1489 gyermek született, míg 1929-ben 1171. A természetes szaporodás 1922-ben 296 volt, míg 1929-ben csak

122. A születések száma emellett 7 év alatt 318-cal esett.

A földesi ifjúsági és leányegyesületek tagjai az egyesületek könyvtárainak a gyarapítására nagy sikerrel adták elő Szigligeti Liliomfi c. 3 felvonásos színművét.

A esonkamagyarországi Keresztyén Ifjúsági Egyesületek ez évben tartják első konferenciájukat, amelyen a mozgalomnak mindhárom ága, a református, evangélikus és felekezetközi egyesületek megjelennek. E konferencia Keckeméten megyen végbe augusztus 20—23. napjain. A nemzeti konferenciával kapcsolatban országos atletikai verseny is lesz.

Javában folynak a jelentkezések a Soli Deo Gloria Szövetség két tanulmányúttjára. A bécsi tanulmányút dátuma április 2—6. Részvételi díja 30.— P. jelentkezési határidő március 15. Fiume-Abbázia-Velence tanulmányút dátuma április 2—8. Részvételi díj 118.— P. jelentkezési határidő március 10.

„**A tanulás mesterfogásai**” című könyvet leggyorsabban a Soli Deo Gloria Szövetség expedíálja. Levelezőlap rendelésre 2.50 P utánvétellel azonnal megküldi a rendelők címére. A diákok részére nélkülözhetetlen könyv, mely 233 oldalon a tanulás titkaiba vezet be az olvasót.

A makói újjvárosi Református Leánykör az 1930. esztendőben 384 P-t adott a szegény gyermekek felruházására, az újjvárosi templom belső rendbehozásához 225 P-vel járult, a vasárnapi iskolások és konfirmáltak ajándékozására 97 P-t fordított, gyorssegély gyanánt kiadott 40 P-t. Ezenkívül megvarrtak a tagok 105 darab gyermekruhát s meg nem állapítható természetbeni adakozásokkal siettek a nyomor enyhítésére. Gyönyörű eredmény!

A kőbányai paróchiális tanács 200 P ajánlékot szavazott meg özv. Kovács Józsefné róm. kath. atyánkfia részére, aki félévig ingyen adott hajlékot a kőbányai református hívek istentiszteleteinek a megtarthatására.

„**Segéderő**” szeretne alkalmazni a Vakok Világossága Társaság, aki Matolcsy Miklósné-nak Farmoson segítene a Vakok Bibliájának előállításában, mert, mint a Mustármag legutóbbi száma írja: ott áll Farmoson a kis bibliaház, ott vannak a gépek; ha üzemben volnának, nem maradna vak Magyarországon, akinek kezébe ne juthatna a Biblia és ne törné át szívében a fény az örök éjszakát. De nincs segéderő, nincs papír, nem lehet beköttetni a már kész példányokat és így tovább. — Milyen szomorú rendszertelensége az a mi egyházi életünknek, hogy ahol lélekbevégoan fontos volna a segéderő alkalmazása, ott nem telik erre! Nem kellene ezeknek így lenni. Atyámfiai! (Jak. 3: 10. V. ö. Jak. 1: 27.)

A gyomai missziói kör Marjai Géza békésszentandrásai lelkész, egyházmegyei tanácsbíró vezetésével, folyó hó 19-én tartotta az első

missziói napot Békésszentandrason. A missziói napot nagy vágyódással várta s fogadta a nagy katolikus községben sokképen megpróbált, maroknyi, földiekben szegény, de lelkiekben annál gazdagabb, példás életet élő gyülekezet s teljesen megtöltötte a templomot. Délelőtt 9 órai kezdettel az istentiszteleten bibliát magyarázott Tiba András gyomai lelkész. Istentisztelet után presbiteri értekezlet, melynek tárgya: „Az igaz presbiter.” Az értekezletet Halász Szabó Imre szarvasi lelkész nyitotta meg s S. Hegedüs Lajos, Cs. Szabó Lajos öcsödi lelkészek kivül László Béla békésszentandrásai tanító s több presbiter felszólalt s 12 órakor rekesztette be Marjai Géza helyi lelkész. Délután 2 órai kezdettel a templomban imádkozott: S. Hegedüs Lajos öcsödi; előadást tartott: Tiba András gyomai; evangélizációs bibliamagyarázatot tartott: Cs. Szabó Lajos öcsödi; utóimát mondott: Halász Szabó Imre szarvasi lelkész. A közbeiktatott szavakat a szarvasi középfokú gazdasági iskola református növendékei mondták. A missziói nap — hiszük — maradandó nyomokat hagyott úgy a gyülekezet jelenlévő tagjai, mint a megjelent lelkészek lelkében. (Beküldetett.)

Húsvéti tanulmányút a Magas Tátrába. A Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Szövetsége 7 napos tanulmányutat rendez a Magas Tátrába április 7—13. között. Indulás Budapestről 7-én reggel 6 órakor: Losonc, Besztercebánya, Poprád, Ótátrafüred, Tarajka, séta a kistarpataki völgyben, a kis- és nagyvízesések, Csorba, csorbaitó, Zsolnán keresztül Vág-völgye, Pozsony, Szobon keresztül Budapestre érkezés április 13-án este 21.46 órakor. E 7 napos, páratlanul szép tanulmányút összes költsége 90 pengő, mely összegben az útiköltség Budapestről—Budapestig, a tátrai villamosok, továbbá szállás, napi háromszori étkezés, valamint a cseh vízum ára foglaltatik benne. Résztvehetnek lapunk olvasói és hozzátartozóik, úgy nők, mint férfiak 16 évtől felfelé. Jelentkezni lehet március 20-ig, 20 pengő előleg és a magyar útlevelel beküldésével. Cím: Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Szövetsége, Budapest, Horánszky ucca 26. I. 9. A fennmaradó 70 pengő az induláskor fizetendő.

Új lökést adott az ifjúsági munkának az a pompás Játékoskönyv, mit a KIE-mozgalom adott ki s mely 150 játékot tartalmaz, melynek fele szobai játék. Ára 2 pengő. Megrendelhető a Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Szövetségében a pénz előzetes beküldésével: Budapest, Horánszky ucca 26.

TARTALOM: K. B.: Szegény papok. — R. I.: Az új liturgia, különös tekintettel a debreceni viszonyokra. — Megbeszélés: R. I.: „Körben prédikálás.” — Misszió: Dr. Danesházy Sándor: A sankt-andraei bibliaiskola és mi. — Különlék.

Laptulajdonos: Dr. KUN BÉLA.

Magyarország aranykorsorús mestere

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang- és ércöntőde, harangfelsze-
relés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Aut. 913-53. sz. Költségvetéssel díjmentesen szolgál.

BUDAPEST-ANGYALFÖLDI REF. TEMPLOM RÉSZÉRE
KÉSZÍTETT HARANG, MELYET DR. RAVASZ LÁSZLÓ PÜSPÖK ÚR
AVATOTT FEL.

Előnyös fizetési feltételek. Számos egyházi elismerőlevé

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve. 1930. évi nemzetközi vásáron emléklappal kitüntetve.

A budapesti Bazilika 7945 kilogrammos új harangja gyáramban készült.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

Kitűnő futóképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányú zománc-edények,
zslr-bödönők, dísznövelő-képek, husvágó-gépek.
Telefon 6. és 15-48.

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1931-674

Protestáns egyházi irodalom!

- Dr. Ballazár Dezső: Elég nekem az Isten kegyelme (prédikációk) 4-50 helyett . . . 1.-
— A próbáltatások idejéből . . . 1-20
Dr. Révész Imre: Az íge fénye 2-40 helyett . . . 1-20
— Dévay Bíró Mátyás tanításai (tanulmány a magyar protestáns theologiai gondolkodás kezdeteiből) . . . 4.-
— Bod Péter mint történetíró . . . —80
S. Szabó József: Révész Imre emlékezete . . . —40
Révész Imre élete 1826-1881
Születésének századik évfordulóján közrebocsátja a debreceni református egyház presbyteriuma. . . 8.-
Révész Imre: Kálvin élete és a kálvinizmus, egész vászonkötésben . . . 2-40

Jézus Krisztus jó vitéze.

Baráti útmutató a református lelkipásztori pálya előkészületeihez. Irták: Imre Lajos, Makkai Sándor, Révész Imre, Vásárhelyi József . . . 2.-

- Dr. Szentpéteri Kun Ágota: A debreceni református nagytemplom (1805-1827.) építésének története . . . 3.-
Dr. Hegyaljai Kiss Géza: Kossuth I. . . 4.-
— Kossuth II. . . 4.-
— Árva Bethlen Kata . . . 2.-
— Lélek és élet I. . . 5.-
— Lélek és élet II. . . 8.-
— Napfény a Hegyalján . . . 2-60
— Lorántfy Zsuzsánna . . . 2-80
— Magyar szívvel német földön . . . —80
— Nagyasszonyok a magyar reformációban . . . —80
— Monok története . . . —50
— Égő szívvel . . . 2.-
— Császár és lelkipásztor . . . 3.-

Baja Mihály: „Szól a harang.“ Családias, vallásos, hazafias és alkalmi költemények gyűjteménye. Ifjúsági és népies kiadás . . . 1-50

Dr. Erdős Károly: Az én vallásom . . . —66
— Fohászok . . . —12

Ismét kapható:

Uray Sándor: Lelkészi szolgálati napló . . . 4.-

Ujdonságok!

- Incze Gábor: Temetési beszédek . . . 3.-
— Keresztelési beszédek . . . 3.-
Gabl Ferenc: Az élet beszédei . . . 6-50
Vincze Elek: Mi láttuk az ő dicsőségét . . . 5.-
Debreceni István: Sirjatok a sírokkal . . . 4.-
— Kicsoda ez? . . . 5.-
Győri Elemér: A kettős tüzes nyelvek fényében . . . 5.-

„MÉLIUSZ“

könyvkereskedés Debrecen,

Ferencz József-út 26.